

ВІДГУК
офіційного опонента Матвієнко Ольги Василівни,
доктора педагогічних наук, професора,
завідувачки кафедри психології, педагогіки і туризму
Київського національного лінгвістичного університету
на дисертацію Бідюка Дмитра Євгенійовича
«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ХОРЕОГРАФІВ
В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ»
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Дисертаційне дослідження Д. Є. Бідюка присвячене вирішенню надзвичайно важливої проблеми сучасної педагогіки, яка до цього часу досліджувалася фрагментарно, а отже потребує виважених методологічних і теоретичних підходів і узагальнень. Актуальність цього дослідження є незаперечною, оскільки на сучасному етапі модернізації системи освіти України особливого значення набуває теоретичне обґрунтування й нове вирішення проблеми підготовки фахівців до життя у багатокультурному світі. В добу стрімкого розвитку інформаційно-технологічного суспільства постає завдання щодо створення таких умов для навчання і розвитку особистості, за яких зростає готовність до оволодіння вміннями і майстерністю світових досягнень фахівців даної галузі, відповідно формується критичне мислення, здатність використовувати набуті знання і вміння у життєдіяльності, пробуджується прагнення до позитивної динаміки в траєкторії особистісного розвитку.

Дисертаційне дослідження є міждисциплінарним, що потребувало виходу на високий методологічний рівень дослідницького пошуку. Ознайомлення із змістом рукопису дисертації дає змогу дійти висновку, що дисертанту вдалося досягнути цієї високої наукової планки. На нашу думку, заслуговує високої оцінки підхід до обґрунтування концепції дослідження, що проаналізована автором на п'яти взаємопов'язаних рівнях (с. 22), а саме: методологічному, теоретичному, технологічному, порівняльно-педагогічному і практико-зорієнтованому, які сформульовано не абстрактно у відриві від досліджуваної проблеми, а на міцному фундаменті авторського бачення цієї проблеми й сміливих пошуків шляхів її розв'язання.

Автор обґрунтовує професійну підготовку хореографів в університетах Великої Британії як культурно-мистецько-освітній феномен, який інтегрує:

унікальні надбання історії британської культури й хореографічного мистецтва;

сучасні виклики та прогресивні тенденції у розвитку хореографії;

освітні інновації в навчанні хореографії;

вимоги національних і міжнародних стандартів щодо забезпечення якості хореографічної освіти;

інтереси хореографів-професіоналів та потреби майбутніх хореографів у проектуванні індивідуальної освітньо-професійної траєкторії й саморозвитку.

Зокрема, вивчення теоретичних і практичних аспектів стану хореографічної освіти у країнах Великої Британії на практиці переконливо свідчать, що проблема професійної підготовки хореографів, зарубіжний досвід, перебуває поза увагою українських науковців-компаративістів. Збереження фундаментального національного мистецько-освітнього досвіду й традицій на основі синтезу з досягненнями європейських цінностей та освітньої практики створили підґрунтя для окреслення нових пріоритетів розвитку хореографічної освіти та її вдосконалення в сучасних українських реаліях.

Аналіз та уведення до наукового обігу нових автентичних джерел, а також досвіду професійної підготовки хореографів у закладах вищої освіти (ЗВО) України уможливило виявлення *суперечностей*, зокрема між: європейськими викликами сучасної парадигми мистецько-хореографічної освіти й недостатнім висвітленням значущості професійної підготовки хореографів у культурно-мистецько-освітньому просторі України; розширенням сфер професійної діяльності хореографів у контексті сучасних вимог ринку праці й недостатньою готовністю ЗВО України, що здійснюють підготовку хореографів, до забезпечення її якості відповідно до європейських освітніх стандартів; необхідністю використання інноваційних моделей, методик і педагогічних технологій навчання майбутніх хореографів та реальним станом їх реалізації в освітньому процесі ЗВО України; потребою педагогічної науки і практики у вивченні прогресивних ідей британського досвіду професійної підготовки хореографів та відсутністю його об'єктивного наукового аналізу й узагальнення у вітчизняній педагогічній компаративістиці.

Проведена експертиза дисертаційного дослідження переконливо доводить, що структура дисертації Д. Є. Бідюка відображає послідовність виконання завдань, сформульованих автором для вирішення досліджуваної проблеми. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, додатків. Останні вміщують цінний матеріал для практичного використання результатів дослідження.

Для реалізації першого і другого завдань Д. Є. Бідюк у першому розділі дисертації «Професійна підготовка хореографів як міждисциплінарна наукова проблема», на основі аналізу наукової теорії з проблеми дослідження розкриває позиції українських та зарубіжних, переважно, британських науковців щодо підготовки хореографів в закладах вищої освіти Великої Британії і України на тлі сучасних освітніх трансформацій. У цьому ж розділі автором схарактеризовано діяльність міжнародних професійних організацій і асоціацій щодо розвитку хореографічної освіти, а також визначено тенденції розвитку мистецько-хореографічної освіти в країнах Європейського простору.

До позитиву дисертації варто віднести системність в аналізі базових понять дослідження, Слід відзначити також широке використання дисертантом таблиць і рисунків для посилення презентації результатів виконання першого і наступних завдань.

Перший розділ дисертації став основою для представлення особливостей Британської, Європейської і Української освітньої політики та її впливу на розвиток хореографічної освіти, що було передбачено другим завданням.

Дослідник, використавши методи проєкції та порівняння, переконливо довів тотожність траєкторій розвитку освіти у кордонах ЄС та Великої Британії у вимірі хореографії.

Продовжуючи думку щодо порівняння, слід відзначити, що дисертант успішно використав порівняльну методологію, яка охоплює як послідовне, так і паралельне порівняння: проводячи паралельне порівняння стану та тенденцій хореографічної освіти у Великій Британії, Європі та Україні у всіх трьох розділах дисертації, автор, завдяки підрозділу 3.1. «Особливості професійної підготовки хореографів в закладах вищої освіти України», застосував також і формат послідовного порівняння.

Другий розділ «Дидактичні засади професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії» забезпечив виконання третього завдання дисертаційного дослідження, яке передбачало дослідження дидактичних засад професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії.

У другому розділі зокрема, схарактеризовано систему хореографічної освіти у Великій Британії, визначено її компоненти (законодавчий, теоретико-методологічний, організаційний, управлінський, стратегічний, змістово-технологічний, особистісний, прогностичний). Неабиякою заслугою автора є виявлення особливостей стандартизації хореографічної освіти в досліджуваній країні. Дисертантом проаналізовано зміст освітніх програм підготовки хореографів, досліджено методичні аспекти професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії, а також висвітлено проблему танцювального лідерства в хореографічній освіті.

На особливу увагу заслуговує авторська модель хореографічної освіти в університетах Великої Британії (Рис.2.11), яка може бути використана розробниками хореографічної освіти в Україні.

Варто вітати практико-зорієнтованість рецензованої дисертації. Третій розділ «Можливості використання прогресивних ідей британського досвіду професійної підготовки хореографів в Українській освітній практиці» забезпечив представлення перспектив використання британського досвіду у царині хореографічної освіти з проєкцією на Україну, що відповідає завданням 4 та 5. Заклавши платформу для порівняння шляхом аналізу стану хореографічної освіти в Україні (підрозділ 3.1.), дисертант (про що зазначалося вище), на основі вивчення сучасного стану професійної підготовки хореографів в Україні, визначивши алгоритм і критерії здійснює порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки хореографів у Великій Британії та Україні. Провівши порівняльний аналіз заявленої проблеми, вийшов на практичні рекомендації щодо модернізації хореографічної освіти в Україні. Рівневий характер рекомендацій забезпечує цільове донесення ідей до ключових груп зацікавлених осіб.

Здобутки дисертаційного дослідження акумулюються у висновках, обґрунтованість яких не викликає сумніву з огляду на змістовність здійсненої наукової розвідки, яка характеризується як науковою значущістю, так і практичною корисністю.

Представлені у дисертації додатки суттєво розширюють уявлення як про масштабність роботи, так і про її завершеність, а отже є доцільними.

Зміст автореферату й основних положень дисертації ідентичні.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу Д. Є. Бідюка, у контексті наукової дискусії висловлюємо такі зауваження і побажання:

1. На нашу думку, попри належний науковий рівень дисертації обґрунтованість теоретичних засад професійної підготовки хореографів у Великій Британії потребує глибшої інтерпретації та аргументації. Робота значно виграла, якби у другому розділі виклад матеріалу розпочався з ретроспективного аналізу становлення і розвитку хореографічної освіти у Великій Британії.

2. Обґрунтовуючи у другому розділі дидактичні особливості професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії, дисертант більше уваги приділяє змістовому і методичному компонентам професійної підготовки хореографів. Водночас, цікаво і корисно було б дізнатися про важливість дослідницького навчання в процесі підготовки майбутніх хореографів (організацію науково-дослідної роботи) та особливостей організації самостійної роботи.

3. Вважаємо, що наукове дослідження суттєво збагатив би порівняльний аналіз особливостей моніторингу якості професійної підготовки хореографів у Великій Британії та Україні, оскільки у контексті Закону України «Про вищу освіту» надійною гарантією якісної підготовки фахівців є розбудова центрів якості освіти, формування мережі недержавних моніторингових агентств, які акредитують освітні програми. У цьому контексті звернення до британського досвіду є надзвичайно цінним для України.

4. Схвально оцінюючи вдалу спробу дисертанта схарактеризувати систему хореографічної освіти у Великій Британії та відобразити її схематично у вигляді моделі, вважаємо, що доцільно було б у розділі 3 за аналогією обґрунтувати систему мистецько-хореографічної освіти в Україні.

5. Цілком погоджуючись із обґрунтованими рекомендаціями, вважаємо, що у руслі прогностичних міркувань потребує більш детального наукового аналізу проблема створення інклюзивних освітніх програм, питання методичної підготовки хореографів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти.

6. Зважаючи на безперечну цінність додатків, вважаємо, що доречно було б не лише давати на них посилання, а більше уваги приділити їх аналізу та інтерпретації.

Загальний висновок

Висловлені зауваження і побажання не є принциповими для загальної високої оцінки дисертації. Проведений аналіз дає підстави зробити загальний висновок: за актуальністю та змістом, обсягом та якістю оформлення,

сукупністю отриманих результатів, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю, достовірністю і повнотою висвітлення їх у публікаціях дисертація «Професійна підготовка хореографів в університетах Великої Британії» відповідає паспорту обраної спеціальності та вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Бідюк Дмитро Євгенійович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

19 листопада 2020 року

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри психології,
педагогіки і туризму

О. В. Матвієнко

